

N:o 2, angående riksdagskostnadernas bestridande af Riksgäldskontoret;

N:o 3, med hemställan om åtskilliga motioners aflemnande till det för behandling af frågan om landtförsvarets organisation tillsatta Särskilda Utskott;

N:o 4, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion om biskops-embetenas indragning;

äfvensom samma Utskotts Utlåtande:

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljande af en brudgåfva till Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Lovisa vid hennes förestående giftermål med Hans Kongl. Höghet Kronprinsen af Danmark.

Kansli-deputerades Memorial N:o 2, angående upplagan af Riksdagens protokoll och bihanget dertill samt om prenumeration och försäljning af samma handlingar.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 2 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Lördagen den 6 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Kammarens protokoll för den 28 och den 30 Januari upplästes och godkändes.

§ 2.

Föredrogs Herr *Liss Olof Larssons* bordlagda motion, N:o 340, om ändring i Fiskeristadgan af den 29 Juni 1852.

Hänvisades till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 5.

§ 3.

Förekom Stats-Utskottets Memorial N:o 2, angående riksdagskostnadernas bestridande af Riksgäldskontoret.

Allt hvad Utskottet i detta Memorial tillstyrkt och hemställt blef af Kammaren bifallet.

§ 4.

§ 4.

Härefter skedde föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 3, med hemställan om åtskilliga motioners aflemnande till det för behandling af frågan om landtförsvarets organisation tillsatta Särskilda Utskott.

I anledning af mom. a) i förevarande Memorial, innefattande hemställan om öfverlemnande till bemälda Särskilda Utskott af Herr *A. Adlersparres* motion N:o 4, begärde motionären ordet och anförde: Herr Talman! Mine Herrar! Väl finner jag det helt naturligt och ursäktligt, om Stats-Utskottet, öfverhopadt såsom det är, af motioner, ej hunnit till fullo genomläsa dem alla, men jag vågar likväl påstå, att Kammaren, om den behagar taga del af motionen, skall finna, att den enda lagliga behandling, som deraf kan ifrågakomma, är att remittera densamma till nyssnämnda Utskott. Motionen afser nemligen ej något sådant ändamål som förändring i den nuvarande armé-organisationen, eller i stadgandena om krigsbildningen eller vapenöfningarne eller något dylikt; och i händelse det äskade anslaget skulle komma att beviljas, skulle detta ej sortera under 4:de eller 5:te Hufvudtitelns utgiftsstat.

Äfven ber jag, att Kammaren behagade påminna sig, att frågan om en allmän krigsundervisnings införande i skolorna redan blifvit genom Riksdagens båda Kamrars fattade beslut afgjord, enär 1867 års Riksdag beslutat att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t uttala sin åstundan, att en dylik undervisning måtte i skolorna införas.

Såsom princip är frågan således klar; och jag har med förevarande motion ej velat utträtta annat än att söka åstadkomma ett anslag för genomförande af den redan antagna principen, hvars tillämpning således är hufvudsak i motionen, hvilken ock derföre, enligt mitt förmenande, ovilkorligen måste tillhöra Stats-Utskottets behandling.

Jag får ock slutligen förklara, att, om någon skulle finna det underligt, att jag, som blifvit utsedd till ledamot af Särskilda Utskottet för behandling af frågan om landtförsvarets organisation, icke önskar motionens remitterande till detta Utskott, sådant äfven är föranledt deraf, att jag fruktar och befarar, att, om motionen dit hänvisades, mången anledning skulle yppa sig till undanskjutande af frågan, på den riktiga grund att motionen endast afser åstadkommande af en allmän krigsundervisning utan hänsyn till yrke eller stånd och således ej angår hvad man egentligen menar med landtförsvaret.

På de skäl jag sålunda anført, yrkar jag, att motionen måtte till Stats-Utskottet återremitteras.

Vidare yttrade:

Herr Grefve Posse: Då denna fråga förevar till behandling i Stats-Utskottet, rådde der mycken tvekan, huruvida motionen borde af Utskottet upptagas, eller om man ej lämpligen borde underställa Kammarens bepröfvande, huruvida densamma icke rättast skulle hänskjutas till det Särskilda Utskottet för landtförsvarets ordnande. Man ansåg sistnämnda åt-

gärd åtminstone oskadlig och gjorde därför ifrågavarande hemställan. Sedan motionären nu emellertid utredt, att fråga ej är om principen utan endast om anslag, finner äfven jag för min del klart, att motionen tillhör Stats-Utskottets behandling.

Herr Kallstenius: Den föregående talaren har angifvit ett af skälen till Stats-Utskottets ifrågavarande beslut. Ett annat skäl, som inom Utskottet jemväl gjorde sig gällande, var det, att man ansåg, att det Särskilda Utskottet för landtförsvarets ordnande, uti det utlåtande detsamma komme att afgifva, skulle komma att tala om tiden för beväringens vapenöfningar, och om nu till krigsbildnings vinnande skulle, såsom i motionen föreslagits, äfven införas vapenöfningar i skolorna, skulle tiden för allmänna beväringens öfningar häraf möjligen blifva beroende.

På grund äfven häraf beslöt man sig, såsom nämnt är, för den vidtagna åtgärden.

Herr Carl Ifvarsson: Jag har endast velat bedja motionären att icke uppfatta Stats-Utskottets förevarande hemställan såsom ett uttryck af dess ovilja att behandla motionen, tvärtom! — Men då man stundom förut kanske icke utan skäl klagat deröfver, att Stats-Utskottet icke allenast fått för många motioner till sig remitterade utan äfven hållit på dem för mycket, har Utskottet nu velat göra allt hvad på det berott, för att till Särskilda Utskott måtte öfverlemnas så många motioner som möjligen kunde anses dithörande. På grund af detta skäl har jag för min del biträdt Utskottets beslut, ehuru ringa än frågan om armé-organisationen kan beröras genom beväringsofningarnes möjligen inskränkande, i händelse motionen komme att bifallas. Då likväl motionen ganska tydligt afser beviljandet af ett anslag, och motionären sjelf ej önskar att få frågan behandlad af det Särskilda Utskottet, uti hvilket han sjelf är ledamot, så medger jag för min del gerna, att Stats-Utskottet må taga motionen tillbaka.

Herr Rosenberg: Jag vill endast nämna, att, efter den kändedom jag hunnit taga om motionen, jag för min del anser den böra tillhöra Stats-Utskottets behandling.

Undervisning i läsning, skrifning och räkning kunna väl äfven sägas tillhöra krigsbildningen, men ingen lärer väl vilja remittera motioner i dessa ämnen till Landtförvars-Utskottet. Likasom de torde äfven den nu förevarande motionen närmast ega sammanhang med folkskolefrågan, hvarföre jag anser motionen böra till Stats-Utskottet återremitteras.

Efter sålunda slutad öfverläggning framställde Herr Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan och, sedan denna proposition blifvit med nej besvarad, dernäst proposition på afslag å denna del af Memorialet samt återhänvisning till Stats-Utskottet af ifrågavarande motion. Då härtill allmänt svarades ja, hade följaktligen Kammararen beslutat, att Stats-Utskottet borde behandla merannämnda motion, som alltså till bemälda Utskott skulle återlemnas.

Deremot biföll Kammaren hvad Utskottet under momenten b)—g) föreslagit rörande deri uppräknade motioner, hvilka alltså komme att till det Särskilda Utskottet öfverlemnas.

§ 5.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 4, angående en till bemälda Utskott hänvisad motion om biskopsembetenas indragning.

Kammaren godkände Utskottets åtgärd att återlemna förevarande motion, men i fråga om det Utskott, till hvilket densamma borde hänvisas yppade sig skiljaktiga meningar och yttrade

Herr Siljeström: Stats-Utskottet har visserligen föreslagit, att motionen om biskopsembetenas indragning skulle till Konstitutions-Utskottet öfverlemnas, men jag kan ej föreställa mig annat, än att Stats-Utskottet dervid förbisett verkliga innehållet uti den af Utskottet åberopade 29 § Regeringsformen. Denna § handlar nemligen endast om utnämning af biskopar och sättet dertill samt har således icke det ringaste att göra med deras indragning.

Frågan är deremot i sjelfva verket en kyrkolagsfråga och tillhör såsom sådan rätteligen Lag-Utskottet, dit jag alltså föreslår att motionen måtte remitteras.

Herr Björck: Jag kan för min del ej biträda den mening, som den siste talaren yttrat. Af hans anförande syntes det, såsom om saken endast handlade om indragning af de för biskops-institutionerna erforderliga medel; men jag tror likväl, att man måste betrakta frågan från en mera omfattande synpunkt. Stadganden angående presterskapet i allmänhet och särskildt biskoparne hafva först funnit plats i Presteståndets privilegier och derifrån ingått i kyrkolagen, och biskoparne hafva sålunda blifvit tillförsäkrade vissa inkomster samt rättighet att vara föreståndare för vissa församlingar. Sedermera har föreskriften angående sättet för biskoparnes utnämmande influtit i grundlagen i sammanhang med den Presteståndet tillerkända representationsrätt på riksdagarne. Sistnämnda rättighet är väl numera upphäfd, men anledningen och ändamålet med dess tillkomst synes dock böra tagas i betraktande, då det gäller att upphäfva institutionen.

Vill man derföre gå rätt tillväga vid behandlingen af förevarande fråga, lär man hafva att först utur grundlagen borttaga stadgandet om biskoparnes utnämning och derefter företaga den nödiga ändringen uti Presteståndets privilegier, hvilken ändring utgör vilkoret för biskopsembetenas indragning. Först sedan man behandlat saken från dessa olika synpunkter, kommer frågan om upphäfvande af anslag till biskoparnes aflöning samt om reglering af förhållandet med prebende-pastoratet m. m.

Jag tror således för min del, att Stats-Utskottet icke är det Utskott, som lämpligen bör behandla den förevarande motionen. Det skulle visserligen kunna upptaga den till pröfning och tillstyrka dess ogillande, derföre att frågan icke undergått sådan behandling, som grundlagsenligen skolat den tillkomma, men det visar sig just derför, att Stats-Utskottet ej kan

ingå i pröfning af frågan i dess egentliga och verkliga innehåll, utan att detta otvifvelaktigt tillkommer i första hand Konstitutions-Utskottet, som eger att utlåta sig i grundlagsfrågor, och sedermera Lag-Utskottet.

Det är således ej rätt att uteslutande fästa sig vid ett af yrkandena i motionen, som måste behandlas efter dess verkliga syfte.

På de skäl jag nu anfört yrkar jag bifall till Stats-Utskottets framställning.

Herr Nils Larson: Motionärerne hafva ej begärt någon grundlagsförändring, och en sådan förändring är, efter mitt förmenande, ej heller nödvändig för uppnående af det mål, som med den ifrågavarande motionen äsyftats, ty grundlagarne stadga ingenstädes, att biskopsinstitutionen *skall* finnas. Hvarken i den åberopade 29 § Regeringsformen eller annorstädes i grundlagarne finnas några bestämmelser om biskoparnes vara eller icke vara. Den nyssnämnda § innehåller endast stadgande om sättet för biskopars utnämmande eller egentligen en inskränkning i Konungens, genom kyrkolagen honom medgifna, rätt att till biskop utnämna den, Konungen finner dertill tjenligast utan afseende på valets utgång.

Om motionen, såsom af Stats-Utskottet blifvit antydt, skulle behandlas af Konstitutions-Utskottet, så föreställer jag mig, att sistnämnda Utskott, i fall det nemligen ålades att behandla motionen, ej gerna skulle kunna, äfven om det ville, komma längre än derhän att föreslå upphäfvande af meranämnda 29 § Regeringsformen. Men hvad vore dermed åtgjort för vinnande af motionens syftemål? — Jo! intet. Ty om äfven denna 29 § utströkes, så skulle ju detta icke tjena till annat än att, i stället för nuvarande förhållande, Kongl. Maj:t återfinge den i kyrkolagen honom förbehållna rätt att utan afseende på förslag till biskop utnämna den, han funne dertill lämpligast.

De bestämmelser, som handla om sjelfva institutionens tillvaro och som således helt och hållet saknas i grundlagarne, återfinner man deremot i kyrkolagen, som tillika innehåller många föreskrifter angående biskoparnes verksamhet och pligter i utöfningen deraf, och det är fördenskull egentligen kyrkolagen, som bör förändras, då man vill indraga biskopsembetena. Men förutom kyrkolagen innehålla äfven, såsom en föregående talare anmärkt, Presteståndets privilegier bestämmelser i detta afseende.

Hvad frågan om ändring i kyrkolagen beträffar, är det klart, att densamma tillhör Lag-Utskottet. Beträffande åter privilegierna, säges väl i grundlagarne icke bestämdt, hvilket Utskott skall behandla en fråga om ändring i dem, men då de till sin natur synas närmast jemförliga med kyrkolagen, så torde vara tydligt, att Lag-Utskottet äfven i detta afseende är det enda rätta att upptaga frågan, hvadan jag hemställer, att motionen måtte till sagda Utskott remitteras.

Herr Siljeström: Den ärade representanten från Göteborg har ej till bemötande upptagit det af mig framställda förslag om motionens remitterande till Lag-Utskottet. Deremot har han förordat en procedur med motionen, som, efter hvad jag tror, icke kan gillas utur någon synpunkt. Påtagligt är nemligen, att, om frågan kommer till Konstitutions-Utskottet, detta ej med skäl kan inlåta sig i pröfning af sjelfva hufvud-

saken, som är den, huruvida biskopsembetena skola finnas eller icke, utan endast uttala sitt omdöme, om det nuvarande sättet för biskoparnes utnämmande är lämpligt eller ej, en fråga som för motionen är helt och hållet främmande.

Då Herr Björck föreslagit att hänskjuta saken till Konstitutions-Utskottet, tror jag, att han dervid begått en *petitio principii*, ty ett sådant förslag innebär ju i själfva verket, att frågan om biskopsembetenas indragning blifvit jakande besvarad och att Konstitutions-Utskottet skall likasom sätta insegel på saken, genom att borttaga själfva stadgandet om biskoparnes tillsättande. Jag vågar likväl tro, att man först måste utreda, om dessa embeten äro behöfliga eller icke. Har man kommit till ett resultat härutinnan, då uppstår sedermera den andra frågan att utstryka 29 § Regeringsformen eller deruti insätta något annat stadgande. Men vill man hafva kyrkolagen i denna del ändrad eller upphäfd, kan jag för min del icke se någon annan utväg än att remittera frågan derom till Lag-Utskottet.

Herr Ribbing: Mig synes saken vara klar och böra behandlas i öfverensstämmelse med Stats-Utskottets förslag. I 29 § Regeringsformen heter det nemligen: "Till erkebiskop och biskopar, *med hvilkas val förhålles efter förra vanligheten*, utnämne Konungen en af de tre, som föreslagne blifvit." Då här således stadgas, att med biskopsval skall förhållas "efter förra vanligheten", så innebär ju detta i första rummet en föreskrift, att de skola väljas. Hvertill kommer, att när lagstiftaren har bestämt, *hur* en sak skall ske, han ju dermed äfven påbjudit, att den skall ske.

Tänken äfven, mina Herrar, på de konsekvenser, som skulle följa af den nu föreslagna behandlingen af frågan. Antagen, att motionen hänskjutes till Lag-Utskottet, vidare att Lag-Utskottet tillstyrker upphäfvandet af biskopsembetena, och slutligen att Riksdagen bifaller Lag-Utskottets Utlåtande. Hvad skulle följderna blifva häraf? Jo! Riksdagen skulle då i själfva verket efter *Lag-Utskottets* Utlåtande och enligt en Riksdags beslut besluta upphäfvandet af en paragraf i grundlagarne, under det att likväl dessa samma grundlagar stadga, att sådant kan ske först på tvänne riksdagar och på grund af ärendets handläggning af Konstitutions-Utskottet.

Herrarne torde säga, att den ifrågavarande paragrafen gerna kan stå kvar. Ja! Ser man i ett grundlagsstadgande ingenting annat än några tryckta, svarta figurer, så kan det alltförväl ske, men är meningen dermed, att det skall betyda något för verkliga förhållanden och till efterlefnad gällande, torde en sådan åsigt icke vara berättigad. Har man en gång beslutit att indraga biskoparne, blir ju stadgandet om deras tillsättande ett nonsens. Korteligen! Då det i grundlagarne innefattade stadgandet om sättet för biskoparnes tillsättande ovilkorligen äfven innebär, att de skola tillsättas, och då här således är fråga om en grundlagsändring, men, genom att hänskjutas till Lag-Utskottets behandling, den samma skulle komma att på en riksdag afgöras, hvilket är grundlagsvidrigt, hemställer jag, att Kammaren måtte bifalla Stats-Utskottets framställning.

Herr Bergström: Man kan efter mitt förmenande villigt erkänna riktigheten af den förste talarens åsigt, att frågan om biskopsembetenas indragning, såsom åsyftande en förändring i kyrkoregementet, till sin innersta natur och kärna är en kyrkolagsfråga; utan att man därför behöfver medgifva, att samma fråga i dess första stadium bör lagligen förvisas till Lag-Utskottet. Tvärtom finner jag, lika med Herr Ribbing, motionen tillhöra Konstitutions-Utskottets handläggning. Till hvad han i sådan syftning anfört har jag icke egentligen något att tillägga. Stadgandet i 29 § Regeringsformen innehåller den nödvändiga förutsättningen, att biskopar skola finnas. Nu kan man visserligen med Herr Nils Larson säga, att omförmälda stadgande innebär en inskränkning i den magt, Konungen eljest, om stadgandet icke funnits, skulle egt att till biskop utnämna hvem han ville; och för min del har jag intet att invända mot en sådan uppfattning af lagstadgandets grund och mening. Men mig förefaller det uppenbart, att man, hvilka föreställningar man än gör sig om afsigten med stadgandet i 29 § Regeringsformen, måste genom ändring i grundlagsenlig ordning af ifrågavarande stadgande undanrödja den förutsättning, hvarifrån samma stadgande utgått, innan man kan inlåta sig på sjelfva hufvudfrågan, den nemligen om biskopsembetena böra fortfarande bibehållas eller ock indragas.

Det må anses vara ett stort fel hos gällande Regeringsform, att den samma, ehuru den endast bort bestämma de rent konstitutionela förhållandena, särdeles hvad angår magtställningen mellan Konung och Nationalrepresentation, likväl innehåller så många bestämmelser, hvilka egentligen tillhöra förvaltningsrätten; men förhållandet är nu en gång sådant och kan ej afhjelpas utan genom en fullständig omarbetning af våra konstitutionela rättsurkunder. Tillföre, då fråga väckts om ändring af förhållanden, hvilka funnos omförmälda i grundlagen, utan att dock utgöra delar af den konstitutionela rätten, har man städse funnit sig föranlåten att taga hänsyn till hvad grundlagen stadgade och genom ändring deraf undanrödja det hinder, som i samma lag förefanns för slutlig förändring af de i grundlagen förutsatta och af dem betingade förhållanden. Regeringsformen öfverflödar på stadganden af dylik beskaffenhet. Så t. ex. bjuder dess 46 §, att landet skall förblifva indeladt i höfdingedömen under den vanliga landtregeringen. Denna bestämmelse är uppenbarligen icke af konstitutionel natur, utan tillhör den administrativa rätten, och särskildt förvaltningsrätten. Icke desto mindre tror jag något beslut om indragning af landshöfdinge-embetena och förändring af landets administrativa indelning hvad angår landtregeringen icke kunna fattas, förrän anmärkta grundlagsstadgande blifvit upphäfdt.

På grund af hvad jag anfört yrkar jag motionens förvisande till Konstitutions-Utskottet.

Med anledning af den hittills hållna öfverläggningen erinrade Herr Talmannen, hurusom Kammareränsman redan godkänt Utskottets åtgärd att återlemna motionen och att följaktligen nu endast vore fråga att få afgjort, till hvilket Utskott motionen borde hänvisas. Efter denna erinran, lemnade Herr Talmannen ordet åt:

Herr C. A. Larsson: Jag har såsom ledamot i Stats-Utskottet motarbetat dess i detta Memorial vidtagna åtgärd att återlemna denna motion, och detta af tvänne skäl: det ena är att, om man vindicerar frågan derhän att biskopsembetenas tillvaro skulle bero på deras egenskap att vara af grundlags natur, så kan man vara säker om att aldrig blifva af med dem, ehuru landet söker indraga dessa och andra embeten, hvilka kräfvat alltför stora och oskäligen inkomster; det andra skälet, som äfven synes mig särdeles beaktansvärdt, är att, om någon motionär skulle föreslå indragning af andra embeten och tjenster, om hvilka uti en annan paragraf af Regeringsformen, nemligen den 28:de, det stadgas huru de skola utnännas, t. ex. indragning af en kommandant i fästning eller annan dylik befattning, så skulle han mötas af det svaret: "det går ej an att bifalla en sådan motion, så framt ej dessförinnan ofvannämnda grundlagsparagraf blifvit upphäfd eller ändrad, ty eljest vore derigenom ett farligt prejudikat gifvet att framdeles, med förbigående af grundlagen, väcka flera dylika motioner". Dessa skäl hafva synts mig nog talande för att motionen icke bör hänvisas till Konstitutions-Utskottet. För öfrigt synes det mig likgiltigt om Lag- eller Stats-Utskottet behandlar den; jag bestrider endast Konstitutions-Utskottets befogenhet i detta fall.

Herr Siljeström: Det är en nyhet i riksdagens historia att vilja hänvisa denna ofta förekommande fråga till Konstitutions-Utskottets behandling — åtminstone tror jag att så förut icke skett — och då man insinuerar att nu så sker för att derigenom möjliggöra frågans lösning, så befarar jag tvärtom att detta just är ett sätt att omöjliggöra densamma. De skäl, som anförts af den ärade representanten från Upsala, kunna möjligen hafva skäl för sig och kunna lätt förvillade den, som är svag för abstrakta filosofiska deduktioner. Han säger nemligen, att då grundlagen talar om utnämning till embeten, så måste dessa embeten finnas. Jag lemna i sitt värde sådana slags skäl som detta; men man torde icke tillmäta dem någon afgörande betydelse; och hvad grundlagarne beträffar, hyser jag för dem all möjlig vördnad; likväl kan ej förnekas, att man verkligen tillåter sig en och annan frihet i strid till och med mot Regeringsformen. 46 § Regeringsformen stadgar t. ex. att ingen generalguvernör inom riket må förordnas, och man skulle deraf vilja tro det vara omöjligt att utnämna en sådan. Men landshöfdingen på Gotland är i verkligheten en generalguvernör — om eljest, såsom jag förmodar, afses föreningen i en hand af den civila och militära myndigheten — ehuru han icke så kallas. Kan då Konungen utnämna till ett i verkligheten befintligt embete, ehuru detta är förbjudet i grundlagen, måste han ock kunna icke utnämna d. v. s. låta bli att utnämna till ett obefintligt embete, om detta äfven skulle omnämnas i grundlagen.

På grund häraf vidhåller jag mitt yrkande att frågan må hänvisas till Lag-Utskottet, enär, efter mitt förmenande, någon annan utväg för frågans lösning icke förefinnes.

Herr Ribbing: Jag ber endast att, i anledning af Herr Talmanens nyss gjorda erinran, nu få göra det tillägg till mitt förra yttrande,

att min mening var och fortfarande är att motionen måtte insändas till Konstitutions-Utskottet, hvadan jag derpå anhåller om proposition.

Herr Hedlund: Här har från ett håll, som borde ega auktoritet, uttalats en sats, som vid första påseende synes vara sann, men hvilken jag dock vågar draga i tvifvelsmål, den nemligen att, om en lag bestämmer *huru* något skall ske, den äfven måste säga *att* det skall ske. Med all aktning för den värde talaren vågar jag dock bestrida detta antagande såsom en allmän sats. Om grundlagen t. ex. föreskrifver *huru* motioner skola väckas och *hvarthän* de skola hänvisas, så är dermed icke sagdt *att* de ovilkorligt skola väckas. Om likaså en lag stadgar *i hvilken ordning* talare skola yttra sig, så är ju dermed icke föreskrifvet *att* någon nödvändigt skall yttra sig. Många dylika exempel skulle kunna anföras, hvilket dock icke torde vara af nöden.

Jag har endast velat nämna detta för att, hvad det ifrågavarande resonnementet angår, häfda Kammarens rätt att hänskjuta den väckta motionen till behandling af något annat Utskott än det af den värde talaren föreslagna.

Herr Friherre Gripenstedt: Det synes mig, som om ganska litet skulle kunna ytterligare tilläggas till hvad af Herrar Björck, Ribbing och Bergström redan anförts såsom bevis för att denna fråga i första rummet måste af Konstitutions-Utskottet behandlas. Jag ber endast få påminna derom, att för mångfaldiga ämnens afgörande erfordras det, att icke blott taga *ett* steg utan *tvänne*. Så är t. ex. förhållandet med frågan om myntfoten. Det är klart att denna i afseende på det positiva i saken är en bankfråga och nödvändigt måste såsom sådan behandlas för att slutligen blifva afgjord; men först måste det hinder, som 72 § Regeringsformen deremot uppställt, undanrödjas, hvadan en sådan fråga alltid måste preliminärt behandlas af Konstitutions-Utskottet. Alldeles på samma sätt förhåller sig ock med nu föreliggande motion, hvarföre jag i allo gillar hvad af ofvannämnde Herrar blifvit anfördt.

Herr Printzensköld: Herr Talman! mine Herrar! Representanterne från Upsala och Christianstad hafva ganska riktigt angifvet, att uti 29 § Regeringsformen stadgas *huru* biskopar skola *utnännas*, men att derstädes icke föreskrifves att de skola *finnas*. Detta sednare stadgande förekommer deremot uti presterskapets privilegier, och då ingen ändring af dessa kan åvägbringas utan att frågan först behandlas af Lag-Utskottet, så förenar jag mig med Herr Siljeström, och detta så mycket heldre som, om man så skulle tolka grundlagen som Herrar Ribbing och Bergström gjort, följden deraf blefve, att t. ex. hvarje fråga om indragning af vissa kyrkoherdebeställningar äfven, på grund af 30 § Regeringsformen, skulle öfverlemnas till Konstitutions-Utskottet, hvilket förfarande dock icke hittills egt rum.

Herr John Philip Ericson: Den princip, som här för första gången proklameras, nemligen den att söka inregistrera frågan om biskops-embetenas indragning bland dem, som icke på annat sätt äro såsom grund-

lagsfrågor böra behandlas, synes mig så märkvärdig, att jag icke kan undgå att deremot aflägga min protest. Vid 1867 års riksdag förekom samma fråga, men då höjde sig ingen enda röst för den åsigten att hon borde såsom grundlagsfråga betraktas, utan hänvisades hon då till Stats-Utskottet.

Lika litet som, enligt hvad en föregående talare påpekat, frågor om indragning af åtskilliga andra embeten och tjenster, hvarom ordas i 28 § Regeringsformen, böra anses vara af grundlags natur, lika litet torde äfven frågan om indragning af biskopsembeten, om hvilkas tillsättande den följande paragrafen handlar, böra såsom sådan betraktas, endast derföre att det i grundlagen stadgas *huru* de skola tillsättas. En talare på Upsalabänken, som eljest plägar vara mycket stark i logiken synes mig dock nu hafva kommit något på sidan om densamma genom att förblanda ett *att* med ett *om*.

Jag slutar med att ännu en gång protestera mot den uppfattning, att förevarande fråga skulle vara af grundlags natur; och som det redan blifvit afgjort att motionen icke skall af Stats-Utskottet handläggas, yrkar jag densammas hänvisande till ett Tillfälligt Utskott.

Herr Friherre Alströmer: Jag har icke ämnat ingå i redogörelse om, till hvilket Utskott jag anser denna fråga böra remitteras, utan vill endast upplysa, att då frågan om biskopsembetenas indragning för första gången väcktes af Grefve Adlersparre, så inskränkte han sin motion till vissa biskopsembeten — om jag rätt minnes till tre eller fyra — just för att icke komma i kollision med grundlagens bud. Jag har endast velat nämna detta för att visa hurudan enskilda riksdagsmäns uppfattning af denna fråga förr varit.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen upptog och redogjorde för de olika meningar, som yttrats angående förevarande motions hänvisning dels till Konstitutions-, dels till Lag-, dels ock slutligen till ett Tillfälligt Utskott. På dessa olika yrkanden framställde Herr Talmannen särskilda propositioner, dervid svaren, i fråga om remiss till förstnämnda tvänne Utskott, utföllo med blandade ja och nej, men, beträffande hänvisning till Tillfälligt Utskott, med öfvervägande nej. Votering äskades och efter fattadt beslut att mot hänvisning till Konstitutions-Utskottet såsom ja-proposition skulle upptagas remiss till Lag-Utskottet såsom nej-proposition, blef en voteringsproposition af följande lydelse nu uppsatt, justerad och anslagen:

Den som anser, att Herrar F. Petterssons och Johan Olssons, af Stats-Utskottet återlemnade motion, N:o 86, bör till Konstitutions-Utskottet hänvisas,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej; har Kammaren beslutat hänvisning till Lag-Utskottet af ifrågavarande motion.

Den i stadgad ordning företagna voteringen utföll så, att Kammaren med 123 röster mot 57 hänvisade motionen till Lag-Utskottet.

§ 6.

Vid föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljande af en brudgäfvä till Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Lovisa vid hennes förestående giftermål med Hans Kongl. Höghet Kronprinsen af Danmark, yttrade:

Herr O. B. Olsson: Under en tid då folket befinner sig i en tryckt ekonomisk ställning och till och med hungersnöden med alla dess fasor härjar i en stor del af landet, under sådana förhållanden, säger jag, hade man icke väntat att Kongl. Maj:t af detta utarmade folk skulle begära en summa af 198,000 R:dr såsom brudgäfvä till Konungadottren. Hvarje annan familjefader får ju, utan att dermed betunga andra, sjelf gifva sina barn brudgäfvä, så framt en sådan nödvändigt skall gifvas. Jag anser alltså, att vi böra afslå föreliggande Utlåtande, och detta så mycket mer som man vet, att Hans Maj:t Konungen af statsmedel årligen uppbär nära en och en half million R:dr, hvaraf, enligt mitt förmenande, ganska väl borde kunna inbesparas ifrågavarande summa. Jag skulle visserligen kunna andraga flera andra skäl för min åsigt, men som jag icke vill förlänga diskussionen, anhåller jag endast att Kammaren måtte afslå detta Stats-Utskottets Utlåtande.

Herr Hörnfeldt: Då jag inom Utskottet öfvervar behandlingen af denna fråga, ehuru jag icke dervid yttrade mig eller genast mot beslutet anmälde min reservation, trodde jag mig likväl vara berättigad att efteråt inkomma med mina anmärkningar mot det resultat, hvartill Utskottet kommit. I detta ändamål infann jag mig fyra timmar derefter i Stats-Utskottet, men då var ingen af dess tjenstemän der tillstädes. Som jag likväl ansåg mig förvissad om den rättigheten att inom 48 timmar aflemna reservationen, dröjde jag dermed till dagen derpå, då jag åter inställde mig i Stats-Utskottet för att vid dess Utlåtande få densamma bifogad, men möttes nu med den oförmodade underrättelsen af en tjensteman derstädes, att reservationen numera icke finge bifogas till Utlåtandet, så framt den ej dessförinnan med Utskottets bifall blifvit till trycket befordrad. Huruvida denna uppfattning af min rättighet som reservant är riktig eller ej kan jag ej afgöra, utan lemna detta åt andra. Jag har blott i förbigående velat nämna dessa omständigheter, på det att det ej må synas underligt af mig att här uppträda mot Stats-Utskottets Utlåtande, ehuru jag såsom ledamot af detsamma icke synes hafva reserverat mig mot dess beslut.

Hvad åter sjelfva saken beträffar, så, ehuru, med tanken fäst på den stora handling, som nyligen utgått från thronen och hvaraf vårt nya statsskick tagit form, det måste kännas till den grad svårt och smärtsamt att motsätta sig detta anslag, jag helst med tystnad skulle hafva låtit det passera, anser jag dock landets betryckta ställning och den allmänna opinionen göra det till hvars och ens skyldighet att öppet uttala

sin mening i denna fråga. Obekant som jag är huruvida det vid dylika tillfällen i andra länder är brukligt att lemna sådana bidrag som det ifrågavarande och om från andra stater öfvats samma bruk i afseende på Svenska Drottningar, vill jag endast se saken från den enda och rätta synpunkten, nemligen fosterlandets sanna och välförstådda intressen. Jag måste då uppriktigt försäkra, att vårt fädernesland icke har råd att till en furstlig brudgäfvä uppoffra denna summa, minst i en tid då från en stor del af landet det ropas på bröd och klagas öfver alltför tryckande kommunalutskylder. Må man besinna detta och afslå Utlåtandet, äfven om ett sådant beslut står i strid mot en älskad Konungs vilja.

Herr Svensén: Jag ämnade från början fästa mig dervid, att Stats-Utskottets här förevarande Utlåtande blifvit så kort och omotiveradt framställt. Stats-Utskottet har endast uppställt den grundsatsen, att man, efter hvad förut öfligt varit vid sådana tillfällen, borde lemna det äskade anslaget. Det hade emellertid varit godt om Stats-Utskottet velat framlägga några historiska fakta till stöd för det åberopade bruket. Man hemlighåller i allmänhet för mycket sådana saker, hvarigenom representanter kunde komma i tillfälle att sjelfständigt pröfva, huruvida det är lämpligt och rättvist att säga ja eller nej uti frågor af denna art. Föregående båda talare hafva emellertid så sannt yttrat, att vårt land är fattigt och att till och med hungersnöd råder der för närvarande, och då må det icke förtänkas mig, om jag äfven från det fattiga Småland framför den sorgliga sanning jag nästan dagligen derifrån får påminnelse om, huruledes hungersnöden der härjar; och jag vet dessutom, att mycket bekymmer råder hos folket öfver pålagor och utskylder, som fräta det. Det var äfven under intrycket häraf, som jag först ämnade begära återremiss till Stats-Utskottet, på det man skulle blifva i tillfälle att bättre öfverväga förhållandena och icke behöfva så alldeles på rak arm tro på öfligt bruk, utan att Stats-Utskottet borde bevisa detta. Men då nu de föregående talarne önskat, att Utlåtandet måtte afslås, så förenar jag mig med dem och yrkar detsamma.

Herr Per Nilsson från Christianstads län: Äfven jag är af den tanke, att denna brudgäfvä icke bör af Riksdagen bifallas. Ty, mine Herrar! huru skulle väl folket anse oss, dess representanter, hafva motsvarat dess förtroende, om det får erfara att så stora summor som den ifrågavarande utan nytta för landet bortslösas. Af samma skäl som den föregående talaren ämnar jag alltså rösta för afslag å Stats-Utskottets Utlåtande.

Herr Östman: Jag hade helst önskat, att någon diskussion angående denna fråga icke uppstått och följaktligen hade jag icke heller sjelf ämnat framkalla en sådan. Då nu likväl flere talare yttrat sig i ämnet, anser äfven jag mig skyldig att gifva min åsigt till känna. Då jag alltså å ena sidan betraktar det ifrågasatta betydliga anslaget, och folkets nöd och stora behof å den andra, kan jag ej annat än rösta för afslag å Utlåtandet, ty jag tror icke att vi hafva så godt om penningar här i Sverige att vi hafva råd att bortslösa dem på dylika ändamål.

Herr Jöns Pehrsson: Ehuru jag eljest godkänner den åsigten, att diskussion icke borde förekomma i en fråga som denna, så tror jag dock, sedan diskussionen nu redan börjat, att det skulle synas underligt, om icke äfven jag yttrade mig, enär jag förut inlemnadt särskild motion i ämnet. Jag vill då blott säga, att smärtan skulle ännu mera gripa omkring sig i de landsorter, der nöden råder, om deras ombud nu skulle bevilja detta bidrag, och jag ber derföre, att så icke måtte ske. Den största vältalighet, som här kan ådagaläggas, är att lägga ett tyst och allmänt "nej" i valurnan.

Herr Bengtsson: Jag ber endast få tillkännagifva, att jag fullkomligt delar de åsikter hvilka af Herr Hörnfeldt nyss uttalats, hvarföre äfven jag, liksom han, yrkar afslag å det ifrågavarande Utlåtandet.

Herr Kjellman: Det kan visserligen synas djerft att uppträda mot Stats-Utskottets förevarande Utlåtande angående beviljande af en brudgäfvä till Prinsessan Lovisa. Tvänne, som mig synas, giltiga skäl hafva dock föranledt mig härtill, nemligen: 1:o att våra finanser, hvad Staten och det allmänna beträffar befinna sig i det bedröfligaste skick, ithy att Staten alltjemt fortgår på skuldsättningens bana; och 2:o att inom de flesta landskap i riket står hungersnöden med sin svarta flagga vid så många tusen familjers dörrar och kräfver en snar och nödtvungen hjälp. — Det skulle dessutom vara högst oklokt af mig att med min röst bifalla detta Utlåtande, då jag vet att ensamt inom mitt kommitenskap i denna stund många tusen människor äro rådlösa och icke veta hvad de skola stilla sin hunger med. Och då jag slutligen är fullkomligt öfvertygad derom, att den Kongl. Prinsessans höga föräldrar nog sjelfva förse en älskad dotter med en brudgäfvä utan att ett nödstäldt folk skulle dertill nödgas bidraga, upprepar jag mitt yrkande om afslag å Stats-Utskottets ifrågavarande Utlåtande.

Herr Statsrådet Friherre af Ugglas: Jag har begärt ordet till följd af två talares yttranden att de icke hade sig bekant, huru i med det förevarande likartade fall förr plägat tillgå, och anhåller jag att få lemna de upplysningar i detta afseende jag är i stånd att meddela.

Redan i våra gamla landskapslagar finnas gifvor sådana som denna omförmälda. I Magnus Ericssons landslag af år 1347 och konung Christofers landslag af år 1442 uppräknas *sex* särskilda fall då konungen egde utskrifva gärd af folket; ett ibland dessa fall var det, när han bortgifte sin dotter. I öfverensstämmelse härmed bestämde äfven konung Carl XI genom sitt testamente af år 1693, hvilken handling blef af Riksdagen godkänd, att hans båda döttrar skulle hafva en hängift af 100,000 specier hvardera; och enligt giftermålskontrakten af 1698 för prinsessan Hedvig Sofia och af 1714 för prinsessan Ulrika Eleonora erhöles dessa båda prinsessor i brudgäfvä och s. k. paraphernalia till och med mera än Carl XI:s testamente innehöll, eller 150,000 specier hvardera. Sedan dess hafva icke inom Sverige några dylika exempel förekommit, af det enkla skäl att ingen Svensk prinsessa efter den tiden ingått äktenskap; men jag får fästa uppmärksamheten på huru i andra länder dessa frågor på sednare tider

behandlats. Ser man då först till Italien, så finner man, att den nuvarande konungens båda döttrar, gifta den ena med en Fransk prins och den andra med konungen i Portugal, likasom ock hans brorsdotter, alla erhållit brudgäfvor, som af Italienska parlamentet bestämts till 500,000 francs. Betraktar man sedan England, så finner man der, att af den nu regerande drottningens döttrar den äldsta vid sin förmålning erhöll 40,000 pund sterling i brudgäfvor jemte ett årligt underhåll af 8,000 pund och att de tvänne yngre likaledes erhöillo 30,000 pund i hemgift samt 6,000 pund i årligt underhåll hvardera. Går man vidare till Danmark, så, — utan att nu fästa mig vid det förhållande som omnämnas i det den Kongl. Propositionen bifogade Statsrådsprotokollet, att prinsessan Sofia Magdalena vid sin förmålning med Konung Gustaf III erhöill 100,000 specier i brudgäfvor — hafva den nuvarande konungens båda döttrar vid deras giftermål, den ena med prinsen af Wales och den andra med Ryska tronföljaren, erhållit brudgäfvor, som blifvit åt dem voterade af Danska riksdagen. Och i vårt brödrarrike Norge har Stortinget just i dessa dagar utan diskussion voterat det af Kongl. Maj:t äskade beloppet. Slutligen vill jag nämna, att i Preussen finnes en ännu gällande lag, att hvarje prinsessa vid sitt giftermål skall erhålla brudgäfvor.

Det torde af alla dessa förhållanden framgå, att det nu ifrågavarande anslaget har stöd i ett internationelt bruk.

Herr C. A. Larsson: Det låter af diskussionen, som skulle ingen af Stats-Utskottets ledamöter vilja erkänna sitt eget barn, enär ingen af dem hörts försvara det. Då jag är en ibland dem, som behandlat frågan i Stats-Utskottet, så finner jag mig derföre uppfordrad att göra det, så godt jag kan; ehuru jag inom Utskottet var den enda som svarade nej på den af ordföranden framställda proposition om bifall till afdelningens tillstyrkande förslag. Jag anser, att man icke, sedan Stats-Utskottet tillstyrkt den Kongl. Propositionen, med beder kan stå här och säga nej, i en fråga af så grannliga natur som denna. I synnerhet är det tvänne skäl, som synas mig tala för saken. Först och främst hafva konungarne af Sverige och Danmark ingått kontrakt att gifta sina barn tillsammans och deruti bestämt, att de skola hafva så och så mycket i hemföljd. Af den föregående ärade talaren på ministerbänken hafva vi blifvit underrättade, att sådana brudgäfvor i förra tider varit brukliga och af folket beviljats, och saken står nu på en sådan punkt, att vi icke gerna kunna komma med heder ifrån den tillstyrkta utgiften. Men dessutom skola vi äfven betänka, att vår grundlag nästan tvingar oss dertill, ty der står, att Svenska prinsessor icke ens hafva rättighet att resa utrikes för att låta se sig, oaktadt de äro förbjudna att gifta sig med en Svensk man, utan måste se sig om efter en utländsk prins, såvida de någonsin skola blifva gifta; det vore då hårdt att ytterligare inskränka möjligheten för dem att blifva det, genom att äfven vägra dem brudgäfvor, under det vi bibehålla ett onaturligt stadgande i vår grundlag.

Det påstås jemväl, att Konungen sjelf borde gifva sin dotter den utfästade hemföljden; men af föregående åtgöranden under de sednare Riksdagarne har det visat sig, att Konungen haft svårt att reda sig sjelf med de inkomster han haft. För min del tror jag icke heller, att landet nu

är så utarmadt, att det icke kan uthärda med dessa 198,000 R:dr. Om vi endast här inom Kammaren afstode 100 R:dr hvar af vårt riksdags-arfvode, så vore summan snart fylld, och vi hade ändock 1,100 R:dr kvar att lefva af. Dessutom kunde man äfven utskrifva en särskild bevillning, hvarigenom man satte de mera bemedlade i tillfälle att särskildt bevisa sin frikostighet i denna punkt. Emellertid nödgas jag yrka bifall till hvad Stats-Utskottet i sitt utlåtande tillstyrkt och hoppas att Kammaren icke med ett afslag blottställer oss i våra grannländers ögon.

Herr Petter Andersson: Då en fråga af beskaffenhet som den förevarande blifvit af Utskottet tillstyrkt, är det föga värdt påyrka afslag, jag vill derföre endast anhålla att få till protokollet anföra, det jag helst önskat att Utskottet kommit till ett motsatt resultat, till följd hvaraf, i händelse frågan slutligen kommer att afgöras genom votering, jag voterar för afslag.

Herr Hierta: Herr Talman! Mine Herrar! Stats-Utskottet och följaktligen dess ledamöter hafva blifvit klandrade, såsom man sett, i de allmänna tidningarne och, såsom man hört, äfven i enskilda samtal, derföre att de utan bifogande af skäl tillstyrkt Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i detta ämne. Det är såväl derföre, som äfven emedan jag ansett det vara lämpligt att någon bland hufvudstadens representanter yttrade sig i frågan, som jag nu begärt ordet.

Man bör ingalunda undra på de ärade ledamöter af Kammaren, hvilka här yttrat sig emot anslaget, enär de utan tvifvel gjort det under intrycket af de sorgliga skildringar, som de fått emottaga från sina landsorter om tillståndet derstädes. Jag hemställer ock till alla dem som någon tid varit i tillfälle att taga närmare kännedom om förhållandena i hufvudstaden, om det icke befines att äfven här i år råder större nöd än vanligt hos en stor del af befolkningen; och ett bevis derpå är dessutom att fattigvårdskostnaderna äro högre än någonsin tillföre. Ville man således från denna omständighet hemta skäl att neka anslaget, så skulle hufvudstads-representanterna hafva anledning der-till lika väl som riksdagsmännen från landsorten. Emellertid tror jag icke, att man bör betrakta frågan endast från denna utgångspunkt, utan snarare är jag förvissad, att den sträng, som af den siste värde talaren (Carl Anders Larsson) anslogs, härvidlag är den, som mest vibrerar i nationens hjerta. Här är fråga om en hos Riksdagen begärd frikostighet emot den unga prinsessan, och vår nation är ju sedan gammalt känd, att vara ridderlig, samt har äfven visat sig sådan vid många tillfällen. Åtskilliga sådana exempel skulle kunna citeras, då den Svenska nationen i främsta rummet lyssnat till ridderlighetens känsla, utan att räkna noga efter tillgångarne för tillfället. Jag vill blott citera ett exempel på denna öfvervägande böjelse, då man helt nyligen på många ställen firat stora högtidligheter vid uppresandet af en bildstod åt en Konung, som förlorade en tredjedel af riket och ödelade det öfriga. Utgår man ifrån denna ridderlighetens synpunkt — och de många ropen på proposition gifva anledning till den tron, att detta är den rådande meningen inom Kammaren — så uppstår den frågan: kan nationen, oaktadt det närvarande ekonomiska tillståndet i landet icke är tillfredsställande, ändock

hafva råd att såsom en handling af frikostighet bevilja denna brudgåfva, så tror jag att denna fråga kan besvaras med ja.

En särskild anledning att icke afslå den, synas Stockholms representeranter kunna hafva deruti, att de för några dagar sedan emottogo en deputation från Stockholms arbetareförening, som dervid aflemnade en adress uti ett annat ämne, nemligen om en förändring uti den kommunala rösträtten, med begäran om Stockholms riksdagsmäns förord för densamma; men de framburo ingen önskan som kunde tydas såsom en opinionsyttring från arbetareföreningen i fråga om brudgåfvan.

Jag tror således, att brudgåfvan kommer att beviljas, och då dessutom ingen röst emot Stats-Utskottets tillstyrkande höjt sig i Första Kammaren, får jag, ehuru med fullkomligt erkännande af befogenheten hos dem, som framburit sina betänkligheter på grund af nöden i en del af landet, hemställa, om icke Kammaren ville visa sig så ridderlig som möjligt och helst utan votering godkänna Betänkandet.

Herr Jöns Pehrsson: Det är med anledning af hvad den ärade talaren här framför mig nyss yttrade, som jag nu åter tagit till ordet. Jag hade icke väntat, att han skulle visa sig vara en så dålig räknekarl. Han sade, att om vi skulle sammanskjuta 100 R:dr hvar inom Kammaren, så skulle summan snart blifva full. Men summan är 198,000 R:dr, och om vi än vore 198 ledamöter i Kammaren i stället för 191, så skulle det ändock erfordras 1,000 R:dr af oss hvar för att fylla summan. Var det hans mening, att vi skulle afstå så mycket af vårt arfvode, så har jag velat säga huru jag skulle göra med mitt. Heldre nemligen än att taga dessa 1,000 R:dr från en mängd fattiga arbetare för att sålunda skänka bort dem, heldre skulle jag då icke alls vilja uppbära dem. Jag påminner mig härvid, hvad en aktad talare sade en gång under förra riksdagen, att man så länge gräfver i folkets fickor, tills man slutligen träffar på ett källsprång, som bränner de gräfvande på fingrarne. Jag vill mitt Konungahus bättre, än att genom beviljande af detta anslag föröka oviljan emot dem inom landet.

Jag vill icke vidare uttänja diskussionen, men lägger Herrarne ännu en gång på hjertat, att den bästa värtaligheten här är ett tyst och allmänt "nej" i valurnan.

Herr Vougt: Denna sak har, enligt min tanke, icke blott en ekonomisk sida, utan äfven en icke så obetydligt viktig politisk. Det är ur den synpunkten, som jag vill betrakta densamma, och jag erkänner att jag på grund deraf vill rösta för anslaget. Berodde det endast på att lyssna till nödroppen från landsorten, och om jag trodde, att nöden derigenom kunde väsendtligen afhjelpas, så skulle kanske mitt votum utfalla annorlunda. Men nu tror jag icke så, utan att Riksdagen likasom Regeringen skall söka afhjelpa nöden på annat sätt, och jag hade icke väntat, att den vid detta tillfälle skulle åberopas. Det är icke så länge sedan vi ville visa våra Danska sympatier genom att uppoffra ej blott millioner i penningar, utan ock tusentals människolif, för helt ovissa ändamål; nu kunna vi visa dessa våra sympatier med mycket mindre uppoffring; och såväl dertföre som med afseende derå att Norges Storting redan föregått

oss med ett exempel, som torde förtjena efterföljd, yrkar jag för min del bifall till Stats-Utskottets Utlåtande.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter att hafva redogjort för de olika yrkandena framställde Herr Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan och förklarade denna proposition besvarad med öfvervägande ja. Då likväl votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet tillstyrkt i dess Utlåtande N:o 5,
röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, förklarat sig icke bifalla Kongl. Maj:ts nådiga framställning i det ämne, hvarom förevarande Utlåtande handlar.

Vid sedlarnes öppnande och hopräkning funnos 118 ja mot 64 nej, hvadan Kammarens beslut utfallit i öfverensstämmelse med Utskottets hemställan.

Herr *Ola Månsson* och Herr *Ola Nilsson* från Christianstads län anmälde reservation mot detta beslut.

§ 7.

Föredrogs punktvis och bifölls Riksdagens Kansli-deputerades Memorial, N:o 2, angående upplagan af Riksdagens protokoll och bibanget dertill samt om prenumeration och försäljning af samma handlingar.

§ 8.

Inkomna ärenden anmäldes och bordlades, nemligen:

Stats-Utskottets Memorial, N:o 1, med den till Riksdagen af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifva berättelse;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 1, med återlemnande af en inom Riksdagens Andra Kammare af Herr *P. A. Åkerlund* väckt motion; samt Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion, innefattande förslag till lag rörande emigrant-agenter;

N:o 2, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion åsyftande åtgärder till hämmande af emigrationen; och

N:o 3, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 9.

Motion afgafs af Herr *Johan Erik Johansson*, N:o 341, om ett tillägg till 9 § af Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853 angående fattigvården i riket.

Motionen bordlades.

§ 10.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *Berger* från och med den 8 till och med den 17,

Herr *Rylander* från och med den 10 till och med den 15,

Herr *Magnell* från och med den 10 till och med den 17 och

Herr *Johannes Andersson* från och med den 18 till och med den 25, allt innevarande månad.

Sammanträdet afslutades kl. 1 $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

H. Husberg.

Onsdagen den 10 Februari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Protokollen för Kammarens sammanträden den 1 och 3 Februari äfvensom protokollsutdrag rörande de beslut, som fattats vid sammanträdet den 6 i denna månad upplästes och godkändes.

§ 2.

Herr J. E. Johanssons på bordet hvilande motion N:o 341 hänvisades till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

§ 3.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till Riksdagen af Fullmäktige i Riksgälds-kontoret afgifna berättelse.

Lades till handlingarne.

§ 4.

Till handläggning förekommo:

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 1, med återlemnande af en inom Riksdagens Andra Kammare af Herr P. A. Åkerlund väckt motion.

Kammaren, som godkände Utskottets åtgärd att återlemna förevarande motion, hänvisade densamma till behandling af Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 5.